

SZÉCHENYI ISTVÁN
EGYETEM

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

Közösség- és szükségletfelmérés modul

TÁMOP-5.5.4-09/2-C-2009-0006 Útitársak projekt

Készítette: Peisser-Puli Edit

2011. június

Tartalom

I. A modul címe.....	3
II. Alapelvei.....	3
III. Konkrét céljai	4
IV. Rövid leírása, specifikuma	4
V. Fejlesztendő kompetenciák, szemléletalakítás, értékorientáció	5
VI. Felhasználási területei, lehetőségei	6
VII. Kapcsolódása más modulokhoz.....	7
VIII. Képzési szintek, formák és időfaktorok	7
IX. Tartalom, logikai rend.....	8
1. A közösség meghatározása (5 kontaktóra).....	8
2. A közösség megismerése (5 kontaktóra).....	9
3. Egyéni- és közösségi szükségletek megfogalmazása (5 kontaktóra).....	9
4. Otthoni munkaóra (5).....	10
5. Szükségletfelmérés módszereinek kutatás-módszertani értelmezése (5 kontaktóra)....	10
6. Közösségi szükségletfelmérés módszerei (5 kontaktóra).....	10
7. Szükségletfelmérési-terv elkészítése (5 kontaktóra).....	11
8. Otthoni munkaóra (5).....	11
9. A közösségi szükséglet-felmérési terv megvalósítása (60 óra gyakorlat).....	11
10. A terepmunka tapasztalatai (5 kontaktóra).....	12
11. A tapasztalati tanulás reflexiói (5 kontaktóra).....	12
12. Az eredmények értékelése, a közösséggel való megismertetésének és feldolgozásának terve (5 kontaktóra)	12
13. A szükségletfelmérés eredményeinek projekt-tervbe illesztése (5 kontaktóra)	12
X. Tanításának előfeltételei: szervezeti keretek, szempontok a tanári felkészüléshez	13
XI. A diákok tanulási tevékenysége, tanulási formák, a tanár tanulásirányítási módszerei: témák és metodika összefüggései.....	14
XII. Értékelés: tanári, egyéni, csoportos ellenőrzés és önellenőrzés	16
XIII. A modul tanulásának várható kimenetei, eredményei.....	17
XIV. Források: nyomtatott alapú és elektronikus	22

I. A modul címe

Közösség- és szükségletfelmérés

II. Alapelvei

Az alapelvek e modul szempontjából mindenképpen olyan konszenzuson alapuló teoretikus támaszpontok, amelyek gyakorlati megvalósítása adja a képzés lényegét.

A konszenzus a képzésben résztvevők (diák-tanár) közös és kölcsönös egyetértésen alapuló megállapodását jelenti, mely a képzés folyamán esszenciáját tekintve már nem módosul, azonban használja a résztvevők sokszínű és számtalan hozott kompetenciáját a képzési tartalom megvalósítása közben.

A teoretikus szinten folyamatosan és rendszeresen jelen lévő alapelvek az egyes témák és a hozzájuk kapcsolódó feladatok feldolgozása által válnak praktikussá, azaz a képzés minden mozzanatában tudatosan természetessé, fejlesztve ezzel is a diákok és a tanár együttműködését.

Az alapelvek egyben következetes igazodási pontok is, amelyek először közvetlenül a tanár által közvetítettek, majd fokozatosan kerülnek a diákok önálló, mintegy automatikus használatába.

A Közösség- és szükségletfelmérés modul képzési tartalmának alapelvei - és azok specialitásai tehát a következők:

- A képzés résztvevőinek relatív biztonsága – tanulóközpontúság, amely elsősorban a képzésben való megtartást és megmaradást, az egymáshoz viszonyított és egymást segítő előrehaladást szolgálja a modul feladatainak elvégzése közben
- Integráció – minden résztvevő képzési tagsága, részt vevő és részt adó szerepe, és a képzési tartalmak és tudások integratív használata a csoportos munkákban
- Egyenlőség – a hozott személyi és szakmai kompetenciák egyenlő esélyeinek támogatása a képzési feltételek, bánásmódok és kimenetek folyamatában, a diákok együttműködésének talaján
- Univerzalitás – a mindenkire eljuttatott/eljutó minimum-tudások és kompetenciák folyamatos monitorozása az egyes feladatok, gyakorlatok és azok reflexiói által
- Szubszidiaritás a képzési folyamatban – azonnali reakciók az előrehaladás nehézségeire, az itt és most szerepének hangsúlyozása mind az önálló, mind a közös képzési tevékenységekben

III. Konkrét céljai

A modul legfontosabb konkrét célja, hogy rendszerbe foglalt komplex ismereti egységet és a tanulását támogató módszertant ajánljon meg a képzés résztvevőinek, amellyel elősegíti kompetencialapú tanulásukat és fejlődésüket:

- a közösségek meghatározásában, megismerésében, leírásában,
- a közösségi szükségletek felmérésében,
- a szükségletfelmérés eredményeinek reflektív értékelésében, annak megosztásában és a közösséggel közösen történő elemzésében,
- mindezek következtében a közösségi szükségletek kielégítését célzó önszerveződő közösség kialakításában,
- a képzési folyamatban és a gyakorlati munkában is hasznosítható interprofesszionális ismeretek kialakításában,
- a közös és önálló tanulásban, tudásfejlesztésben és kompetenciaalkotásban,
- a tanulás értékelése változatos és reális módjainak, formáinak elsajátításában.

IV. Rövid leírása, specifikuma

A Közösség- és szükségletfelmérés modul a képzés kapcsolódó moduljai tudásainak folyamatos felhasználását hivatott a gyakorlati oldalról, tapasztalati úton megerősíteni, amellyel, hogy saját ismerettartalmakat közvetít. Különösen a közösség értelmezését, a közösségek megismerésének módjait, a közösségfejlesztés eszközeit érintő tudásokat integrálja a gyakorlatban megvalósítandó konkrét projekt-tervbe, amely természetesen a közösségi szükségletek felmérésén alapul.

A kontaktórákat arra használja, hogy a szükségletek egyéni szintű értelmezésétől elindulva megcélolja a közösségi szükséglet megfogalmazását segítő legfontosabb problématerületeket, ezt követően az adott problématerületre vonatkozóan adekvát közösségi szükséglet-felmérési módokat, módszereket választ ki a diákokkal/diákcsoportokkal, majd a megtervezett szükségletfelmérés megvalósítása után elemezni segíti a felmérés eredményeit úgy, hogy arra a következő lépésben egy reális közösségi munka projekt-terv készülhessen.

A modul specifikuma kell, hogy legyen tehát a diákok/diákcsoportok által adott terephelyen eltöltendő 60 órás gyakorlat és az otthoni munkaórák (10), amely az 50 kontaktóra vezetésével a gyakorlat-centrikus tapasztalati tanulást erősíti.

A terephelyen eltöltendő 60 óra magában foglalja a terepintézmény megismerésén alapuló szükséglet-centrikus célcsoport/közösség meghatározást, a közösségi szükségletek megismerésének szempontjából adekvát projekt-téma kiválasztását, a szükségletekre releváns tervezési folyamatot, a szükségletfelmérés megvalósítását, és a projekt-terv terepre szabott előkészítését. Mindez szoros kontaktust feltételez a terepeken elérhető konzulensekkel, akik gyakorlott közösségi szükségletfelmérők, s egyben gyakorlott közösségi projekt-tervezők és

megvalósítók is. A diák-konzulens-tanár együttműködés elengedhetetlen feltétele a modul teljesítésének, mind a 60 gyakorlati órán, mind pedig a 4 záró kontaktórán.

V. Fejlesztendő kompetenciák, szemléletalakítás, értékorientáció

„Számos fogalom-értelmezés megegyezik abban, hogy a kompetencia egyfelől az adott tevékenységek folytatására való képességet (illetékkességet), az adott tevékenységhez való pozitív hozzáállást, az adott tevékenységre való jogosultság elismerését jelenti. A kompetencia ebben az értelemben olyan képesség, amely a már megszerzett tapasztalatokra, tudásra és készségekre alapozva különböző új helyzetekben (többféle kontextusban) az adott szakember jobb működésének és teljesítményének elérését eredményezi. Valaki valamiben csak akkor lehet kompetens, ha rendelkezik jelentős eszköz-, és tevékenységtudással, ha személyes tapasztalatok alapján, szöveges, illetve elektronikus és verbális információk, instrukciók birtokában önmaga képes cselekedni, megoldani problémákat, ha képes új helyzetekben kreatívan hasznos, biztos és hatékony dolgokat konstruálni, mérhető teljesítményt elérni.”

(Clark 1996, Rolfe 1998, Lüssi 2004 idézi Budai-Kozma 2011:17-18)

A Közösség- és szükségletfelmérés modul a fenti idézetben felsorakoztatott kompetencia definíciót lényegében így értelmezi: a kompetencia nem más, mint tapasztalatok, készségek és tudások pozitív attitűddel, aktív működéssel ötvözött elegye, amely új helyzetekben, többféle összefüggésben hasznos, biztos és hatékony dolgokat konstruál. A modult választó diákok mindegyike sajátos és valószínűleg különböző kompetenciákkal érkezik a képzésbe, amelyek egytől-egyig hasznosítandók, és amelyek alapjai a közösségi szükségletfelmérés kompetencia-köre kialakításának, fejlesztésének.

A közösségek szükségleteivel kapcsolatba kerülő szakemberek – nem csak és kizárólag a közösségi munkások – olyan kulcskompetenciákat kell, hogy fejlesszenek magukban, amelyek képessé teszi őket e szükségletek folyamatos és érzékeny orientációjára, felmérésére, elemzésére, közvetítésére és proaktív módon ezek közösségfejlesztésen keresztül történő kielégítésére. Az elköteleződés és értékrend, a kommunikáció, a szükségletfelmérés, a tervezés, a képessé tevés, a kapcsolatok szervezése és a saját munka-tudás fejlesztése dimenzióiban gondolkodva a modul a következő kompetenciák kimunkálását, megerősítését tartja meghatározónak:

Attitűdök

- érdeklődés, folyamatos megismerési késztetés a közösség és szükségletei valamint azok változásai, átalakulásai iránt,
- motiváltság a megismert közösségek és szükségletek értelmezésére, megfogalmazására, kommunikációjára és a közösségi szükségletek kielégítésében való részvételre,

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- felelősségvállalás a megismerés és szükségletfelmérés koherenciájáért,
- kezdeményezés a közösség önmegismeréséért, saját szükségletei tudatos beazonosításáért,
- támogatás, folyamatos szupportív segítő tevékenység a megismerésben, a felmérésben és a további felhasználásban,
- együttműködés a közösséggel, annak tagjaival, a kulcs-személyekkel, szervezetekkel, intézményekkel, intra- és interprofesszionális szinten.

Ismeretek

- közösségi beágyazódás eszközei és módszerei,
- a közösség önmegismerésének és megismerésének módszerei,
- forrásfeltárás eszközei és módszerei,
- holisztikus szemlélet elméleti háttere,
- szükséglet-elméletek és szükséglet-orientációs gyakorlatok,
- a szükségletek és problémák összefüggésének multidimenzionális elemzése, és értékelése,
- szakmai, szakmaközi, szervezetek és intézmények közötti, illetve szektorsemleges együttműködés,
- állandó önképzés, eddig nem használt képzési eszközök felfedezése.

Készségek

- saját és mások/más szakmák értékrendjének összehangolása,
- saját és más szakmák szakértelmének összehangolása,
- bizalomépítés,
- nyílt, hiteles kommunikáció,
- részvétel, bevonás, ösztönzés készségei,
- holisztikus gondolkodásmód,
- konstruktív kritikai beállítódás,
- tudatosan szükségletorientált szakmai tevékenység,
- rendszeres reflexió és önreflexió, értékelés és önértékelés.

VI. Felhasználási területei, lehetőségei

A modul minden olyan képzés része lehet, amely a társadalom alapvető problémáihoz kapcsolódó egyéni szükségleteket a közösségi szükségletek szintjén is kielégíteni szándékozó szakma számára szeretne segítséget nyújtani. A társadalmi-, regionális- illetve helyi szintű problémamegoldás ma – a társadalmi-, gazdasági- és politikai változások kereszttüzében - elsősorban a szociális problémák köré összpontosulhat, hiszen a szükségletek kielégítetlenségei a szociálpolitika, szociális munka felé támasztanak sokszor rendkívül nagy kihívásokat. Ha nincs megfelelő tudás, ismeret, érték és készség, azaz kompetencia, a kihívások kihívások maradnak a szociális szakmák számára. A modul ezeknek a kihívásoknak

való megfelelés érdekében készült a leendő diákok számára, hogy legyen eszközük és legyenek módszereik a szakmai feladatok ellátásához, s hogy a lehetőségekhez képest kreatívan tudjanak a problémamegoldásban segíteni a szolgáltatásokat igénybevevőknek – nem csak egyéni esetkezelésben.

Azonban nem felejtethjük el, hogy a szociális problémák és a mögöttük meghúzódó szükségletek olyannyira heterogének, összetettek és egyediek, hogy nem szűkíthetjük le azokat kizárólagosan szociális szakmai kompetenciákra. Már az alapvető fizikális szükségletek kielégítése esetén sem csak a szociális szakmák feladatai jelennek meg: az egészség, a lakhatás, a munka, stb. területén dolgozó szakemberek ugyanúgy célcsoportjai a modul tudásainak, mint a mentális szükségletekkel foglalkozó mentálhigiénés, pszichológiai, pszichiátriai szakmák, vagy az önmegvalósításban érdekelt oktatási szférában dolgozók.

Minden szakmaközi együttműködés kialakításában vagy fejlesztésében érdekelt képzésnek szerves része lehet a modul, hovatovább kifejezetten ajánlható az interprofesszionális szemléletet tudatosan tanító képzések számára, amennyiben az IP szemlélet alapvető eszköz az adott közösségi szükséglet kielégítésében.

VII. Kapcsolódása más modulokhoz

A modul kapcsolódik minden olyan modulhoz, amely a közösségi szintű beavatkozásokat megalapozza, megtervezi, előkészíti, megvalósítja, elemzi, értékeli, vagy fejleszti. Így a modern társadalmak, közösségiség, közösségek megismerése, közösségfejlesztés, civil társadalom, társadalmi nyilvánosság, önkéntesség, társadalmi felelősségvállalás, helyi társadalom – politika - regionalitás, szolgáltatástervezés- és szervezés, épített és szociális környezet, közösség és gazdaság, de a szociális és emberi jogok témakörökben készülő, működő modulokhoz is.

VIII. Képzési szintek, formák és időfaktorok

A Közösség- és szükségletfelmérés modul ebben a formájában és tartalmában szakirányú továbbképzési szinthez a legadekvátabb, de bármikor alakítható, tartalmában és tanulásirányítási módszereiben összehangolható alacsonyabb és magasabb képzési szintekben való kipróbáláshoz.

Képzési filozófiáját tekintve a modul kompetencia-alapú, ezért tartja különösen fontosnak:

- a diákok hozott kompetenciáinak rövid és célirányos vizsgálatát, képzési szükségleteik felmérését, és a tanár elképzelésével (modul tartalma, logikája, tanítás előfeltételei, tanulásirányítási módszerek, kimenetek) való összevetését a képzés megkezdése előtt,
- a tanulóközpontú képzési formákat, a nem-formális tanulási módszereket (csoportos tanulás),

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- a diákok/diákcsoportok interprofesszionális együttműködésén alapuló feladatmegoldások hangsúlyát,
- az interaktív tanulási helyzetek kialakítását és fejlesztését,
- a reflektív professzionalizmus erősítését a reflektív tanuló – reflektív tanulás (reflektív gyakorlat modell) talaján,
- az egyéni tapasztalati tudás és a csoportos tanulási helyzet közös termékeinek értékelését,
- a jól instruált feladatok és az elegendő idő találkozását,
- az önértékelés illetve társértékelés egyensúlyát.

Mint minden képzésben, a moduláris rendszerű képzésekben is központi kérdés az időfaktor, az összes órák száma, a kontaktórák és a hozzájuk kapcsolódó otthoni munkaórák összhangja, a terepgyakorlatok óraszámának meghatározása. A 4. oldalon leírt specifikum, a kontaktórákhoz kapcsolódó terepgyakorlatra hívta fel a figyelmet, itt már az otthoni munkaórákat is beillesztjük az időkeretbe az alábbiakban:

- 15 kontaktóra – 5 otthoni munkaóra - 15 kontaktóra - 5 otthoni munkaóra - 60 óra gyakorlat - 20 kontaktóra ritmusban lehetővé válik a közösség- és szükségletfelmérés tudásainak megalapozása (15+15 kontaktóra, 5+5 otthoni munkaóra) megvalósítása (60 óra gyakorlat) és értékelése (20 kontaktóra),
- a modul órszáma tehát 50 elmélet+10 otthoni munka+60 terepgyakorlat, azaz összesen 120 óra.

IX. Tartalom, logikai rend

1. A közösség meghatározása (5 kontaktóra)

- Közösségfogalmak, megközelítések és a bennük felvetődő kérdések – *kiselőadás.*
- *Tanulási feladat I.: egyéni szakmai közösség-élmények, közösség-értelmezések – egy-egy egyéni példa rövid bemutatása és elemzése.*
Produktum I.: Saját közösség-értelmezés 3 mondatban.
- *Tanulási feladat II.: interprofesszionális szemléletű feldolgozó csoportmunka kiscsoportokban, szakmai tapasztalatok összevetése.*
Produktum II.: a különböző szakmai szempontok és a közösség fogalmának többféle értelmezési lehetősége, csoporttagonként 1 mondatos konklúzió.
- A közösség-fogalmak, megközelítések alapvető és megengedő szempontjai, közösség-értelmezések használata - *kiselőadás.*
- *Tanulási feladat III.: a kiselőadás, az egyéni példák és a csoportos összevetések ismereteinek feldolgozása kiscsoportokban.*
Produktum III.: Közösség meghatározások alapvető és megengedő szempontjainak felsorolásos összefoglalása csoporttagonként 5-5 tétellel + egyéni reflexiók a csoportmunkára 5 tétellel.

2. A közösség megismerése (5 kontaktóra)

- A megismerés funkciói és céljai, a szükségletfelmérés szerepe a folyamatban, kapcsolata a további lépésekkel – *kiselőadás+konkrét példa tanári elemzése.*
- *Tanulási feladat IV.: A konkrét közösség-megismerési példa másodelemzése.*
Produktum IV.: Közösségek megismerésének funkciói és céljai 3-3 indoklással kibővített tétellel.
- A megismerés módszerei – *kiselőadás+módszertani útikalauz.*
- *Tanulási feladat V.: A tanult és tapasztalt megismerési módszerek összegyűjtése és feldolgozása, csoportmunka kiscsoportokban, elemzés és értékelés nagycsoportban.*
Produktum V.: Előnyök és hátrányok az egyes módszerek használatában: módszerenként 3-3 indoklással kibővített tétellel csoportonként, 2-2 reflektív tétellel csoporttagonként.
- A megismerés és a közösségi szükségletfelmérés módszerei – általános és speciális módszerek – *kiselőadás.*

3. Egyéni- és közösségi szükségletek megfogalmazása (5 kontaktóra)

- Az egyéni szükségletek hierarchiája különböző elméleti megközelítésekben – *kiselőadás.*
- Egy adott közösség szükségleteinek értelmezése az egyéni szükségletek és az eredendően közösségi szükségletek szempontjából – *konkrét példa tanári elemzése.*
- *Tanulási feladat VI.: saját szakmai példák gyűjtése az egyéni-közösségi és közösségi-egyéni szükségletekről, egy példa részletes feldolgozása folyamat-centrikus megközelítésben.*
Produktum VI.: Rövid egyéni prezentációk az egyéni és közösségi szükségletek kapcsolatáról.
- Egyéni szükségletek közösségi megjelenési formái – *összefoglalás.*
- *Tanulási feladat VII.: folyamatábra szerkesztése nagycsoportos munkában – az egyéni és közösségi szükségletek közötti kapcsolatot befolyásoló tényezők összegyűjtése + 10 mondatos egyéni reflexió elkészítése a folyamatábrára*
Produktum VII.: Egyénenként 10 mondatos szakmai reflexió a folyamatábrára

4. Otthoni munkaóra (5)

- A megszerzett illetve fejlődő kompetenciák *rövid reflektív elemzése a kompetencia-naplóban*, maximum 5 oldal terjedelemben, a kompetencialista alapján.
- *Felkészülés a következő kontaktórákra*: a megismerés és a szükségletfelmérés tanult illetve tapasztalt módszereinek *egyszerű listázása interprofesszionális szemléletű kiscsoportos munkában*.

5. Szükségletfelmérés módszereinek kutatás-módszertani értelmezése (5 kontaktóra)

- Az otthoni munkában elkészített kompetencia-naplók *rövid tanári reflexiója – a kompetenciák tudatosítása*.
- Az otthoni munkában elkészített interprofesszionális kiscsoportok által összeállított *módszer-listák nagycsoportos reflexiója – kapcsolt kiselőadás* a szükségletfelmérés általános módszereiről.

6. Közösségi szükségletfelmérés módszerei (5 kontaktóra)

- A közösségi szükségletek felmérésének speciális módszerei: „a karosszékes” módszerek – *kiselőadás*.
- *Tanulási feladat VIII.: A „karosszékes” módszerek egyéni szakmai-tapasztalati értelmezése a saját munkaterület vonatkozásában: relevancia, adekváció, stb. – rövid reflektív gondolkodás interprofesszionális szemléletű kiscsoportos munkában.*
Produktum VIII.: rövid kiscsoportos prezentációk.
- A közösségi szükségletek felmérésének speciális módszerei: a „sétáló” módszerek – *kiselőadás*.
- *Tanulási feladat IX.: A „karosszékes” módszerek egyéni szakmai-tapasztalati értelmezése a saját munkaterület vonatkozásában: relevancia, adekváció, stb. – rövid reflektív gondolkodás interprofesszionális szemléletű kiscsoportos munkában.*
Produktum IX.: rövid kiscsoportos prezentációk.
- *Tanulási feladat X.: A speciális módszerek választékából egy módszer melletti/szembeni szakmai érv-rendszer összeállítása - interprofesszionális szemléletű kiscsoportos munkában.*
Produktum X.: az érv-rendszerek rövid prezentációja.

7. Szükségletfelmérési-terv elkészítése (5 kontaktóra)

- A projekt-terv és a szükséglet-felmérési tervek elméleti háttere, kapcsolatuk, illeszkedésük, koherenciájuk, a szükséglet-felmérési tervek elkészítésének lépései, folyamata – *előadás.*
- *Tanulási feladat XI.: A szükséglet-felmérési tervek elkészítésének lépései, folyamata – intuitív szakmai szempontok, logika és meglévő tapasztalatok gyűjtése, rögzítése és reflexiója nagycsoportban + 15 mondatos egyéni reflexió.*
Produktum XI.: A szükséglet-felmérési tervek elkészítésének konszenzuson alapuló menetrendje + 15 mondatos egyéni reflexiók.

8. Otthoni munkaóra (5)

- A megszerzett illetve fejlődő kompetenciák *rövid reflektív elemzése a kompetencia-naplóban*, maximum 5 oldal terjedelemben, a kompetencialista alapján.
- *Tanulási feladat XII.: a közösségi szükséglet-felmérési tervek elkészítése egyéni gyakorlon vagy csoportos munkában (Aszerint, hogy a modulra jelentkezők tudnak-e csoportban dolgozni a nyári gyakorlaton – földrajzi közelség?! – vagy egyénileg valósítják meg azt.)*
Produktum XII.: Közösségi szükséglet-felmérési tervek

9. A közösségi szükséglet-felmérési tervek megvalósítása (60 óra gyakorlat)

- *Tanári, tereptanári és konzulensi feed-back és facilitáció mentén önálló terepgyakorlat – a projekt-tervhez illeszkedő közösségi szükségletfelmérés elvégzése.*
- *Rövid egyéni strukturált munkanapló vezetése a gyakorlatról pl. az időfelhasználás, a tevékenységek, azok reflexiói, a közösségi beágyazódás, a közösséggel kialakított munka-kapcsolat, a team-munka tapasztalatai, a konzultációk és következményeik szempontjai szerint.*
- A megszerzett illetve fejlődő kompetenciák *rövid reflektív elemzése a kompetencia-naplóban*, maximum 5 oldal terjedelemben, a kompetencialista alapján.
- *Felkészülés a modul-záró órákra – a munkanapló, a kompetencianapló, a szükségletfelmérés eredményei közösséggel való feldolgozásának integratív-reflektív-kritikai elemzése power pointos prezentációval, szempontok alapján.*

Tanulási feladatok és produktumok tehát:

- *szükségletfelmérés kivitelezése a terveknek megfelelően - eredmények,*
- *munkanapló vezetése - munkanapló,*
- *kompetencianapló vezetése – kompetencianapló,*
- *a fentiek használatával összegző prezentáció elkészítése – prezentáció.*

10. A terepmunka tapasztalatai (5 kontaktóra)

- Tanári, tereptanári, konzulensi és gyakornoki-gyakornokcsoporti értékelés (*értékelő csoport*) a közösségi szükségletfelmérés tevékenység és a terepgyakorlat kapcsolódó tartalmára vonatkozóan („Mit tett a gyakornok-gyakornokcsoport?”) – *az értékelő csoport munkájának megfigyelése strukturált szempontok szerint nagycsoportban, önreflexió és visszajelzés mindegyik értékelő csoport számára.*

11. A tapasztalati tanulás reflexiói (5 kontaktóra)

- Tanári, tereptanári, konzulensi és gyakornoki-gyakornokcsoporti értékelés (*értékelő csoport*) a közösségi szükségletfelmérés és a terepgyakorlat kapcsolódó tapasztalataira vonatkozóan („Hogyan tette a gyakornok-gyakornokcsoport amit tett?”) – *az értékelő csoport munkájának megfigyelése strukturált szempontok szerint nagycsoportban, önreflexió és visszajelzés mindegyik értékelő csoport számára.*
- A tapasztalati tanulás hatásai a kompetenciákra – *kompetencianaplók rövid elemzése a modul által fejleszteni kívánt kompetencialista szerint, és azon túl, az egyéni kompetencia-fejlődések nagycsoportos tükörmunkában, pozitív megerősítésekkel és önmegerősítésekkel.*

12. Az eredmények értékelése, a közösséggel való megismertetésének és feldolgozásának terve (5 kontaktóra)

- A közösségi szükségletfelmérések eredményeinek összefoglalása – *tanári szempontok az összefoglaló elkészítéséhez.*
- *Tanulási feladat XIV.: Az eredmények publikálásának módjai a közösség számára – ötletroham, gyűjtés.*
Produktum XIV.: A saját szükséglet-felmérési terv eredményeinek megfelelő publikációs lehetőségek indoklással kibővített felsorolása.
- *Tanulási feladat XV.: A megismert és megismertetett közösségi szükségletek feldolgozásának módszerei a közösséggel – ötletroham, gyűjtés.*
Produktum XV.: A saját szükséglet-felmérési terv eredményeinek megfelelő publikációs lehetőségek indoklással kibővített felsorolása.

13. A szükségletfelmérés eredményeinek projekt-tervbe illesztése (5 kontaktóra)

- A modul zárása - *integratív-reflektív-kritikai elemzések bemutatói (összegző prezentációk), nagycsoportos feed-back-ek, az egyes bemutatók tanári értékelése, a modul teljesítésének kompetencia-központú értékelése a kompetencia-listán és az „azon túlmutató” kompetenciák segítségével.*

X. Tanításának előfeltételei: szervezeti keretek, szempontok a tanári felkészüléshez

A Közösség- és szükségletfelmérés modul tanításának előfeltételei szervezeti- (iskola, képzési szintek, oktatási infrastruktúra, tanári humán erőforrás, stb.) és résztvevői- (diákok befogadásának feltételei a képzésbe, a nagycsoport szakmai összetétele, interprofesszionális szemlélet taníthatósága, megfelelő terepkihasználás, tereptanári-konzulensi humán erőforrás, stb.) szinten értelmezendők és mérlegelendők. Az alábbiakban a modul képzésbe illesztésének diszkrecionális elemeit foglaljuk össze, úgy, hogy meg hagyjuk a képzést szervezők számára a modul rugalmas alakíthatóságának lehetőségét, azaz csak felvetjük a mérlegelési szempontokat.

Iskola:

- Az oktatási intézmény képzési szintje, egymásra épülő képzésszintek, képzéstípusok – a modul rugalmassága
- Az oktatási intézmény képzési profilja - a modul illeszthetősége a profilba
- Az oktatási intézmény képzési küldetés-nyilatkozata, filozófiája - a modul küldetése, filozófiája
- Az oktatási intézmény oktatási infrastruktúrája, hely, idő, eszközök tekintetében – a modul tanteremhez és terephelyhez kötöttsége, ez utóbbi különös hangsúlya
- Az oktatási intézmény tanári humán erőforrás helyzete, a közösség- és szükségletfelmérés szakterületén gyakorlatban tevékenykedő, kutató, azt tanító tanár – a modul a témában és annak tanításában kompetens szakember-elvárása

A tanári felkészüléshez ajánlott szempontok:

- A témában való sokoldalú elmélyülés (szociológiai, társadalom- és szociálpolitikai, szociális szakember/szociális munkás és közösségi munkás szemlélet)
- Folyamatos és rendszeres felkészültség a kontaktórák, az otthoni munkák és a terepgyakorlat oktatási tartalmaira, feladataira
- Koncentráció a tanulásirányításban, a sokrétű tanulási forma követésében, adminisztrációjában és reflexiójában
- A tanári szerep újraértelmezésére való nyitottság, a résztvevők egymástól való tanulásának előtérbe helyezése
- A tanári szerepekre való alkalmasság fejlesztése, a képzés szintjétől függő tanári, mentori, mesteri, stb. kihívásokra való készültség
- A tanulásirányítás sokrétű módszertanának alkalmazása, módszertani tájékozottság, a saját módszertani tapasztalatok megosztásának képessége,
- Ellenőrzés helyett önellenőrzések változatos módszereinek rugalmas és kompetencia-fejlesztő szemlélete
- Az interprofesszionális szemléletet használó tanári attitűd fejlesztése

A résztvevők, mint a modul tanításának előfeltételei:

- Személyes és szakmai nyitottság a meglévő kompetenciák fejlesztésére, a hiányzó kompetenciák kialakítására és fejlesztésére
- Folyamatos és rendszeres jelenlét, együtt-haladási attitűd, az önálló tanulási formák elfogadása és gyakorlása
- A tanulócsoporthat létszámának a modul időkeretéhez alkalmazkodó behatárolása

XI. A diákok tanulási tevékenysége, tanulási formák, a tanár tanulásirányítási módszerei: témák és metodika összefüggései

A modul alapvetően a közös (kiscsoportos és nagycsoportos) valamint az önálló tanulási tevékenységekre alapul. Nem hangsúlyozza túl a tanártól való tanulást, de meghagyja annak kompetens megnyilvánulási lehetőségeit:

- adott ismeretanyag elsajátításának segítségével (kiselőadás, előadás, reflexió, tudatosítás-elmélyítés, összefoglalás, pozitív megerősítés, ellenőrzés/önellenőrzés, értékelés),
- főként a modul teljesítésének támogatásában (facilitáció, mentori szerep),
- és különösen a tapasztalati tanulásra alapozott kompetencia-fejlesztés folyamatos tükrözésében.

A diákok tanulási tevékenysége, a tanulási formák és a tanár tanulásirányítási módszerei vice versa kapcsolatban állnak egymással. A modul törekedett a változatos tanulási formák alkalmazható beépítésére, ezáltal a diákok alternatív tanulási tevékenységeinek támogatására, az ehhez kapcsolt tanulásirányítási módszerek kompetencia-fejlesztő használatára. A következőkben leírjuk a tanulási formákat, és kapcsoljuk hozzájuk a tanulási tevékenység legfontosabb tartalmait:

Kiselőadás

Rövid, fókuszált tudás-átadás, amely megalapozza a szakirodalmi források használatát, segíti az egyéni jegyzetek elkészítését, az írásos és szóbeli tanulást.

Egyéni szakmai példák reflexiója

A tudás- és ismeretelemekről való szakmai elméleti és szakmai gyakorlati gondolkodás, funkcionális szemlélettel.

IP szemléletű feldolgozó csoportmunka kiscsoportban reflexiója

Az IP tartalom tudatosítása, az együttműködéses tanulási helyzet kompetencia-fejlesztő hatásainak rögzítése.

Konkrét példa tanári elemzése

Oktatási, kutatási, szakmai gyakorlati tapasztalatok másodelemzése, a tanár tapasztalati tanulásának átadása.

Nagycsoportos konzultáció

Az egyéni tudások összefoglalása, konszenzusos lényegkiemelés és rögzítés.

Feldolgozó munka szempontsorral, szempontrendszerrel

Alapvető elemzési keret tanári kialakítása, a feldolgozó munka logikus, összefüggő keretben való megtartása.

Prezentáció

A tudások, ismeretek megosztásának (bemutatásának) egyéni/IP csoportos/kiscsoportos formája, amely nem befejezett, annál inkább reflexióra ösztönző.

Kompetencianapló

A modul egyes tudástartalmihoz kapcsolódó kompetenciák (Izd. kompetencia-lista és annak rugalmas bővülése) kialakulásának, változásainak és fejlődésének monitorozása önreflektív, reflektív módon, a pozitív megerősítések, megerősödések rögzítésével.

Egyszerű listázás

Kifejtés, magyarázat nélküli tudástartalmak előhívása, amely megalapozza a kontaktórán történő kibontást, elmélyítést, összefüggéseket.

Szakmai érv-rendszer összeállítása

A véleményalkotás és véleményütközés kezelésének módszere, az egymáshoz kapcsolódó érvek erős támaszt jelentenek, segítik a diákokat az asszertív tanulásban és megnyilvánulásban, az IP szemléletű együttműködés fejlesztésében.

Terepgyakorlat

Az önálló tapasztalati tanulást legintenzívebben megvalósító, tereptanári/konzulensi támogatással biztosított éles helyzet, a kompetenciák kialakításának és fejlesztésének összetett formája, a legaktívabb tanulási forma.

Otthoni munka

A kontaktórákra épülő, azt utólagosan rendszerező, és arra megelőzően felkészülő tanulási forma, amely biztosítja a folyamatos és rendszerezett tanulást, alkalmazkodik a diákok ritmusához.

Munkanapló

A terepgyakorlat tevékenységeinek, konzultációinak, eseményeinek reflektív és önreflektív írásos elemzése, amely támogatja a gondolkodást, az értékelést és önértékelést.

Integratív-reflektív-kritikai elemzés/Összegző prezentáció

A munkanapló, a kompetencianapló, a szükségletfelmérés eredményei közösséggel való feldolgozásának elemzése, a különböző tanulási feladatokban egymással összefüggő, egymásra ható tudások és kompetenciák átgondolt, önkritikus/kritikus összefoglalója.

Értékelő csoport megfigyelése szempontokkal

Az értékelés megtapasztalásához mindig szükség van a saját belső, a közvetlen tanári/terep tanári külső, és a nagycsoport által megsokszorozható függetlenségre, hogy valós értékelés szülessen. Ez tulajdonképpen az értékelés értékelése.

Ötletroham

Gyors (rapid), rövid, közös gondolkodás, legintenzívebben nagycsoportban, ahol nincsenek kifejtések, csak a lehetőségek maguk.

Gyűjtés

Az ötletrohamból vagy más tanulási formából származó tudások rögzítése, majd csoportosítása bizonyos szempontok szerint.

Önértékelés

Az önreflexiókra és a csoportos visszajelzésekre támaszkodó, reális képet adó, a fejlődést és a pozitív megerősítéseket használó értékelési forma, amely moduláris képzésben a modul kompetenciáinak tükrében kell, hogy érvényesüljön.

XII. Értékelés: tanári, egyéni, csoportos ellenőrzés és önellenőrzés

Alapvető filozófiája a modulnak az értékelés, önértékelés hangsúlya az ellenőrzéssel, önellenőrzéssel szemben. Ez nem jelenti azt, hogy az ellenőrzés, önellenőrzés egyáltalán nem jelenik meg a modul tanulásirányítási metodikáiban – azok rejtett tantervként jelennek meg, az egyes feladatokhoz kapcsolt tanulási formák reflexióiban. A reflektív tanulás szinte elengedi, hovatovább feleslegessé teszi az ellenőrzést, önellenőrzést.

A fenti tanulási formák kifejtéséből is látható, hogy a diákok értékelése többszintű, közvetlen és közvetett, érintett és független környezetekben is evidens tanulási formaként értelmeződik, azaz nem végállapot, hanem egy tanulási, képzési folyamat egyik állomásának hozadéka, amely megalapozza a következő modulba való belépést.

A tanári értékelés azokon a pontokon lehetséges (azaz választható), amelyeken azt a tanulásirányítási módszereknél már kifejtettük:

- adott ismeretanyag elsajátításának segítésében (kiselőadás, reflexió, tudatosítás-elmélyítés, összefoglalás, pozitív megerősítés, ellenőrzés/önellenőrzés, értékelés),
- főként a modul teljesítésének támogatásában (facilitáció, mentori szerep),

- és különösen a tapasztalati tanulásra alapozott kompetencia-fejlesztés folyamatos tükrözésében.

A modul zárásakor azonban vitathatatlan, és kötelező, hiszen a diákok, tereptanárok-konzulensek értékelő közreműködése után a döntés a tanaré. A tanári értékelés alapjai az egyéni gyakornoki illetve gyakornokcsoporti szinteken is:

- a tanulási feladatok révén bizonyítékokként elkészülő produktumok (I-XV.),
- a kompetencia-napló,
- a munkanapló,
- és ezek összefoglaló prezentációs formájú integratív-reflektív-kritikai elemzése vagyis az összegző prezentáció,
- valamint az önértékelés, értékelés által közvetített fejlődések.

A modul azonban van annyira rugalmas, hogy rábízza a tanári szabadságra azt, hogy ezek közül melyeket és mikor, milyen hangsúllyal használja.

XIII. A modul tanulásának várható kimenetei, eredményei

A modul legfontosabb konkrét célja, hogy rendszerbe foglalt komplex ismereti egységet és a tanulását támogató módszertant ajánljon meg a képzés résztvevőinek, amellyel elősegíti kompetencialapú tanulásukat és fejlődésüket a már részletezett területeken.

A fenti célok elérése, azaz a modul teljesítése nem elegendő a közösségi munka teljes tudás- és kompetencia-skálájának elsajátításához, de tesz egy alapozó lépést a közösségekkel kapcsolatba kerülő vagy a velük közvetlenül foglalkozó szakemberek kompetenciáinak kialakítása, fejlesztése felé: konkrétan a szükségletek és közösségi szükségletek értelmezése, a közösségek megismerésének módszerein keresztül a közösségi szükségletfelmérés módszertani elsajátításán át, egészen egy tereptanulási tapasztalat megszerzéséig, értékeléséig.

A tanulási feladatok olyan elvárásokat fogalmazznak meg a diákokkal szemben, amelyek lépcsőről lépésre teszik őket képessé a közösségek megismerésére alapozott szükségletfelmérésre, az alábbiak szerint:

- *Tanulási feladat I.: egyéni szakmai közösség-élmények, közösség-értelmezések – egy-egy egyéni példa rövid bemutatása és elemzése.*
Produktum I.: Saját közösség-értelmezés 3 mondatban.
Elvárás: *Önálló, a saját szakmai tapasztalatokat a modulban elsajátított tudásokkal ötvöző fogalomalkotás – Nekem mit jelent a közösség?*
- *Tanulási feladat II.: interprofesszionális szemléletű feldolgozó csoportmunka kiscsoportokban, szakmai tapasztalatok összevetése.*
Produktum II.: a különböző szakmai szempontok és a közösség fogalmának többféle értelmezési lehetősége, csoporttagonként 1 mondatos konklúzió.

A projekt címe: Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

Elvárás: az intra- és interprofesszionális együttműködés megtapasztalása, a sajáttól eltérő értelmezési keretek elfogadása, feldolgozása és illesztése a saját szakmai identitásba – Másoknak mit jelent a közösség és ezt hogyan tudom használni a közösség megismerésében és a szükségletek felmérésében?

- **Tanulási feladat III.: a kiselőadás, az egyéni példák és a csoportos összevetések ismereteinek feldolgozása kiscsoportokban.**
Produktum III.: Közösség meghatározások alapvető és megengedő szempontjainak felsorolásos összefoglalása csoporttagonként 5-5 tétellel + egyéni reflexiók a csoportmunkára 5 tétellel.
Elvárás: Az önálló közösség-meghatározás minimum és maximum szempontjainak tudatosítása más szakmák szemüvegét is használva – Hogyan fogalmazom meg azt a közösséget, amelyet megismeri szándékozom, és amelynek szükségleteit felmérni igyekszem? A kiscsoportos munka előnyeinek és hátrányainak rövid összefoglalása a kompetencia-lista segítségével, az interprofesszionális szemlélet tudatos gyakorlása, reflektálása.
- **Tanulási feladat IV.: A konkrét közösség-megismerési példa másodelemzése.**
Produktum IV.: Közösségek megismerésének funkciói és céljai 3-3 indoklással kibővített tétellel.
Elvárás: A közösségek megismerésének, mint a közösségi szükségletfelmérések alapjának elhelyezése a munkafolyamatban, kapcsolatuk konkrét megfogalmazása, ugyanakkor határaik belátása.
- **Tanulási feladat V.: A tanult és tapasztalt megismerési módszerek összegyűjtése és feldolgozása, csoportmunka kiscsoportokban, elemzés és értékelés nagycsoportban.**
Produktum V.: Előnyök és hátrányok az egyes módszerek használatában: módszerenként 3-3 indoklással kibővített tétellel csoportonként, 2-2 reflektív tétellel csoporttagonként.
Elvárás: A képzésbe hozott tudások és tapasztalatok csoportos megosztása, mérlegelési képesség és ismeret bizonyítása, előnyök és hátrányok pontos megfogalmazása, kockázatok és azok kivédése, a választás indoklásának gyakorlása, önálló reflexiók a kiscsoportban feloldódó saját szakmaiságra.
- **Tanulási feladat VI.: saját szakmai példák gyűjtése az egyéni-közösségi és közösségi-egyéni szükségletekről, egy példa részletes feldolgozása folyamat-centrikus megközelítésben.**
Produktum VI.: Rövid egyéni prezentációk az egyéni és közösségi szükségletek kapcsolatáról.
Elvárás: egyéni és közösségi szükségletek kapcsolatának bemutatása ok-okozati összefüggésben, az egyéni és közösségi szükségletek egymásra hatásának folyamat-centrikus értelmezése, szakmai identitás megfogalmazása az ab ovo közösségi és összeadódó egyéni szükségletekről.

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- *Tanulási feladat VII.: folyamatábra szerkesztése nagycsoportos munkában – az egyéni és közösségi szükségletek közötti kapcsolatot befolyásoló tényezők összegyűjtése + 10 mondatos egyéni reflexió elkészítése a folyamatábrára*
Produktum VII.: Egyénenként 10 mondatos szakmai reflexió a folyamatábrára
Elvárás: *külső és belső tényezők befolyásoló szerepének megfogalmazása a szükségletekkel kapcsolatban, folyamat-érzékelés, annak adekvát és pontos megfogalmazása, reflektív kritikai készség tudatosítása és bizonyítása.*
- *Tanulási feladat VIII.: A „karosszékes” módszerek egyéni szakmai-tapasztalati értelmezése a saját munkaterület vonatkozásában: relevancia, adekváció, stb. – rövid reflektív gondolkodás interprofesszionális szemléletű kiscsoportos munkában.*
Produktum VIII.: rövid kiscsoportos prezentációk.
Elvárás: *jellemzően kvantitatív szükséglet-felmérési módszerek használhatóságának mérlegelése különböző szakterületek, közösségek, közösségi szükségletek esetén.*
- *Tanulási feladat IX.: A „karosszékes” módszerek egyéni szakmai-tapasztalati értelmezése a saját munkaterület vonatkozásában: relevancia, adekváció, stb. – rövid reflektív gondolkodás interprofesszionális szemléletű kiscsoportos munkában.*
Produktum IX.: rövid kiscsoportos prezentációk.
Elvárás: *jellemzően kvalitatív szükséglet-felmérési módszerek használhatóságának mérlegelése különböző szakterületek, közösségek, közösségi szükségletek esetén, prezentációs készségek fejlesztése.*
- *Tanulási feladat X.: A speciális módszerek választékából egy módszer melletti/szembeni szakmai érv-rendszer összeállítása - interprofesszionális szemléletű kiscsoportos munkában.*
Produktum X.: az érv-rendszerek rövid prezentációja.
Elvárás: *Tudatos szükséglet-felmérési módszerhasználat, érvelési készségek, rendszerszemlélet a kutatómódszertanban, prezentációs készségek fejlesztése.*
- *Tanulási feladat XI.: A szükséglet-felmérési terv elkészítésének lépései, folyamata – intuitív szakmai szempontok, logika és meglévő tapasztalatok gyűjtése, rögzítése és reflexiója nagycsoportban + 15 mondatos egyéni reflexió.*
Produktum XI.: A szükséglet-felmérési terv elkészítésének konszenzuson alapuló menetrendje + 15 mondatos egyéni reflexiók.
Elvárás: *meglévő szakmai tapasztalatok feldolgozása, aktiválása, az elméleti ismeretekkel való ötvözése – Van-e tapasztalatom szükségletfelmérésben, és abból mit tudok hasznosítani a tanultak nyomán? Folyamat-orientált gondolkodás bizonyítása, a közösen megalkotott szükséglet-felmérési lépések beépítése a saját szakmai identitásba, realitás, cél-orientáció, tervezési képesség.*

A projekt címe: *Interprofesszionális szemléletű közösségi szociális munkára felkészítés alternatívái*
Azonosítószám: TAMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0006

- *Tanulási feladat XII.: a közösségi szükséglet-felmérési tervek elkészítése egyéni gyakornoki vagy csoportos munkában (Aszerint, hogy a modulra jelentkezők tudnak-e csoportban dolgozni a nyári gyakorlaton – földrajzi közelség?! – vagy egyénileg valósítják meg azt.)*
Produktum XII.: Közösségi szükséglet-felmérési terv
Elvárás: *A közösség megismerésére alapozott szükséglet-felmérési terv elkészítése, amely logikus, módszereiben adekvát és indokolt, projekt-tervbe illeszthető, eredményeiben értékelő szemléletű, és előrevetíti a közösséggel való megosztásának lehetőségeit.*
- *Tanulási feladatok és produktumok a 40 órás gyakorlaton (XIII.):*
 - *szükségletfelmérés kivitelezése a tervnek megfelelően - eredmények, **elvárás:** a leírás és elemzés készségeinek bizonyítása.*
 - *munkanapló vezetése - munkanapló, **elvárás:** a mit, mikor, hogyan, milyen eredménnyel és tanulságokkal minimális szempontjainak érvényesítése, a gyakorlat sajátos jellemzőinek hangsúlyozása, reflektív (ön)kritikai megfogalmazás.*
 - *kompetencianapló vezetése – kompetencianapló, **elvárás:** a kompetencialistában leírt szakmai kompetenciák folyamatos reflexív vezetése, a változások (fejlődések) kiemelése.*
 - *a fentiek használatával összegző prezentáció elkészítése – prezentáció, **elvárás:** a tanulási feladatok produktumai, a szükséglet-felmérési terv, a munkanapló, a kompetencianapló tudásainak, ismereteinek, készségeinek logikus, strukturált újrafogalmazása és bemutatása, annak bizonyítása, hogy a diákok képesek egy adott közösséget definiálni, azt megismerni, a megismerésre szükségletfelmérést tervezni, megvalósítani, az eredményeket értékelni.*
- *Tanulási feladat XIV.: Az eredmények publikálásának módjai a közösség számára – ötletroham, gyűjtés.*
Produktum XIV.: A saját szükséglet-felmérési terv eredményeinek megfelelő publikációs lehetőségek indoklással kibővített felsorolása.
Elvárás: *az összegző prezentációt lezáró értékelés után, a közösségfejlesztés előtti folyamat beillesztése a szakmai identitásba: a felmért szükségletek megosztása a közösséggel a lehető legváltozatosabb, ugyanakkor a lehető legadekvátabb formákban – indoklás képességének bizonyítása.*
- *Tanulási feladat XV.: A megismert és megismertetett közösségi szükségletek feldolgozásának módszerei a közösséggel – ötletroham, gyűjtés.*
Produktum XV.: A saját szükséglet-felmérési terv eredményeinek megfelelő konzultációs lehetőségek indoklással kibővített felsorolása.
Elvárás: *az értékelés és információ-megosztás után, a közösségfejlesztés előtti folyamat beillesztése a szakmai identitásba: a felmért szükségletek konzultációja a közösséggel a lehető legváltozatosabb, ugyanakkor a lehető legadekvátabb formákban – indoklás képességének bizonyítása.*

A közösségek szükségleteivel kapcsolatba kerülő szakemberek – nem csak és kizárólag a közösségi munkások – olyan kulcskompetenciákat kell, hogy fejlesszenek magukban, amelyek képessé teszi őket a szükségletek folyamatos és érzékeny orientációjára, felmérésére, elemzésére, közvetítésére és proaktív módon ezek közösségfejlesztésen keresztül történő kielégítésére. Ezt a nemes célt és kimenetet tartja legfontosabbnak a Közösség- és szükségletfelmérés modul úgy, hogy továbblépési lehetőséget kínál bármely, a közösségi munkával, projekt-tervezéssel kapcsolatos modul felé.

XIV. Források: nyomtatott alapú és elektronikus

Benedek Gabriella – Csikós Judit – Gosztonyi Géza – Kovács Edit – Lökkös Attila (2009): Gyerekek-szülők-közösségek. Módszertani ajánlások a gyerekekkel, a szülőkkel, és a közösségekkel végzett munkához a Biztos Kezdet program munkatársai számára. Módszertani kézikönyv III. kötet. Közösségek. <http://www.biztoskezdet.hu>

Budai István – Nárαι Márta (szerk.) (2011): Közösségi munka – társadalmi bevonás – integráció. Széchenyi István Egyetem, Győr.

Budai István – Kozma Judit (2011): A kompetenciaalapú közösségi munkás képzés elé. www.eszi.sze.hu

Célorientált projekt-tervezés. Németh László nyomán Peisser-Puli Edit. Oktatási segédanyag. www.eszi.sze.hu

Domokos Tamás – Fábíán Róbert – Horváth Gergely Csaba – Márványkővi Ferenc – Mervó Barbara – Rácz József (2010): A szükséglet-meghatározás nemzetközi és hazai tapasztalatainak, az alkalmazott eszközök használhatóságának összefoglalása. Módszertani tanulmány. <http://www.modernizacio.hu>

Háló (2010): Közösségi-HÁLÓ (tematikus szám). Szociális Szakmai Szövetség, XV. (8)

Kozma Judit – Csoba Judit – Czibere Ibolya (2004): Helyi társadalmak, kirekesztettség és szociális ellátások. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Kozma Judit és mts. (2010): Nyomorgó családok és szociális szolgáltatások. Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet.

Segédanyag a szakmai képességfejlesztés III. és Projekt I-II. stúdiumokhoz. Kóbor Krisztina. www.eszi.sze.hu

Somorjai Ildikó (szerk-) (2001): Amivel még nem számolunk... Interprofesszionális együttműködés és szociális munka. Széchenyi István Főiskola – Kávé Kiadó, Győr-Budapest

Vercseg Ilona (szerk.) (2005): Gyakorlati útmutató közösségi munkásoknak. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, Parola füzetek.

Vercseg Ilona (2011): Közösség és részvétel. Közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest.